

koalicja.prow@otop.org.pl

Marki, 29 sierpnia 2022

Koalicja Rolnictwo dla Przyrody
koalicja.prow@otop.org.pl

Sz. P. Frans Timmermans
Wiceprzewodniczący Komisji Europejskiej
Sz. P. Janusz Wojciechowski
Komisarz Unii Europejskiej ds. Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Sz. P. Virginijus Sinkevičius
Komisarz Unii Europejskiej ds. Środowiska, Oceanów i Rybołówstwa
Sz. P. Stella Kyriakides
Komisarz Unii Europejskiej ds. Zdrowia i Bezpieczeństwa Żywności

Temat: Apel o zmianę terminu w polskim planie strategicznym dla wspólnej polityki rolnej na lata 2023–2027 wdrożenia normy dobrej kultury rolnej, dotyczącej ochrony torfowisk i terenów podmokłych oraz wzmocnienie ekoschematów o największym znaczeniu dla środowiska i przyrody, w tym przywrócenie ekoschematu wspierającego obszary nieprodukcyjne na gruntach ornych.

Szanowny Panie Wiceprzewodniczący, Szanowni Państwo Komisarze,

Jako Koalicja „Rolnictwo dla Przyrody”, którą tworzy sześć polskich organizacji pozarządowych zajmujących się ochroną przyrody, zwracamy się do Państwa z apelem o to, by w polskim planie strategicznym dla wspólnej polityki rolnej na lata 2023–2027 (PS dla WPR 2023–2027) przyspieszony został termin wdrożenia drugiej normy dobrej kultury rolnej (DKR 2), dotyczącej ochrony torfowisk i terenów podmokłych oraz aby wzmocnione zostały ekoschematy o największym znaczeniu dla środowiska i przyrody, w tym przywrócony został ekoschemat wspierający obszary nieprodukcyjne na gruntach ornych.

Koalicja „Rolnictwo dla Przyrody” od początku jest mocno zaangażowana w przygotowanie polskiego PS dla WPR 2023–2027 i bierze udział we wszystkich etapach konsultacji społecznych dokumentu, spotyka się z przedstawicielami Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, a także przesyła swoje postulaty i uwagi do zespołów opracowujących dokument. Zwracamy się do Państwa, ponieważ najnowsza wersja dokumentu, przedłożona w lipcu 2022 r. Komisji Europejskiej, budzi nasze poważne zaniepokojenie. W ramach

warunkowości zaplanowano, że stosowanie normy DKR 2 rozpocznie się dopiero w 2025 r., co jest niezgodne z konkluzjami Komisji Europejskiej, która w liście z zastrzeżeniami dotyczącymi projektu polskiego PS dla WPR 2023–2027 zaznaczyła, że powinno ono zostać przesunięte na rok 2024¹. Niektóre ekoschematy, na które planuje się przeznaczyć większą część budżetu, nie wykraczają poza dobre praktyki lub mają wątpliwą wartość środowiskową². Jednocześnie ekoschematy, co do których istnieje wysokie prawdopodobieństwo pozytywnego oddziaływania na środowisko, mają niskie cele obszarowe (i budżet) lub zostały usunięte z ostatniej wersji propozycji PS dla WPR 2023–2027 (dotyczy interwencji *Przeznaczenie 7% powierzchni GO w gospodarstwie na obszary nieprodukcyjne*). Taki zakres ekoschematów i zaproponowane w lipcu zmiany również są sprzeczne z konkluzjami Komisji Europejskiej, która oceniła, że choć wiele z zaproponowanych ekoschematów ma wysokie ambicje środowiskowe, ich zasięg będzie ograniczony. Szczególną uwagę zwracamy na poniższe kwestie.

W Zielonym Ładzie Unii Europejskiej szczególnie mocno podkreślono pilność przeciwdziałania zmianom klimatycznym. Służyć mają temu m.in. rozwiązania polityki rolnej z zakresu ochrony i użytkowania terenów podmokłych. Tymczasem w polskim PS dla WPR założono, że stosowanie normy DKR 2 dotyczącej ochrony torfowisk i terenów podmokłych rozpocznie się dopiero w 2025 r. (odłożono je na najdłuższy możliwy termin), a w przypadku ekoschematu *Retencjonowanie wody na trwałych użytkach zielonych* założono bardzo niski cel obszarowy i niewielki budżet. Odpowiednie użytkowanie gleb organicznych pozwala ograniczyć emisję gazów cieplarnianych. Emisje z nieleśnych odwodnionych torfowisk w Polsce oszacowano na poziomie 30,3 Mt ekwiwalentu CO₂, z czego 27,0 Mt przypada na dwutlenek węgla, rozpuszczony węgiel organiczny (DOC) i metan, a 3,3 Mt na tlenek azotu (I).³ Wielkości te są znaczące i warte uwagi, stanowią bowiem około 11% emisji ze spalania paliw kopalnych w Polsce w 2020 roku, które oszacowano na 267,6 Mt ekwiwalentu CO₂.⁴ Emisje z osuszonych torfowisk przekształconych w trwałe użytki zielone mogą być znacząco zredukowane przez ponowne nawodnienie, a zatrzymanie dalszego odwadniania może zahamować wzrost tych emisji. Oszacowano, że nawadniając osuszone torfowiska na obszarach rolniczych, w Polsce można zredukować emisje gazów cieplarnianych o 19,1 Mt ekwiwalentu CO₂ rocznie⁵. Ochrona terenów podmokłych i retencjonowanie wody na trwałych użytkach zielonych jest szczególnie ważne w Polsce. W ostatnich latach, kiedy dotyczą nasz kraj okresy suszy, może służyć wprost zapewnieniu bezpieczeństwa żywnościowego. Podkreślono to m.in. w ekspertyzie *Woda w rolnictwie: Działania podnoszące ilość wody retencjonowanej w profilu glebowym oraz chroniące glebę przed erozją, a wody powierzchniowe przed eutrofizacją, to najprostszy sposób na łagodzenie dotkliwosci suszy, możliwy do wdrożenia przez samych rolników*⁶.

Ekoschemat *Przeznaczenie 7% powierzchni GO w gospodarstwie na obszary nieprodukcyjne* może wesprzeć osiągnięcie kolejnego ważnego celu zielonego Ładu Unii Europejskiej, jakim jest zatrzymanie i odwrócenie procesu utraty różnorodności biologicznej. Kryzys różnorodności biologicznej szczególnie

¹ Komisja Europejska 2022. Observations on the proposal by Poland for a CAP Strategic Plan 2023-2027.

² Wskazuje na to analiza ekoschematów zaproponowanych w II wersji polskiego PS dla WPR 2023–2027, której wynik zaprezentowany został w 2021 r. w raporcie Will CAP eco-schemes be worth their name. An assessment of draft eco-schemes proposed by Member States [WWF, EEB i BirdLife 2021]. Dostęp on-line: <https://www.birdlife.org/wp-content/uploads/2021/11/CAP-report-eco-schemes-assessment-Nov2021.pdf>

³ Wiktor Kotowski (2021). Oszacowanie emisji gazów cieplarnianych z użytkowania gleb organicznych w Polsce oraz potencjału ich redukcji. Fundacja WWF Polska. Link: https://www.wwf.pl/sites/default/files/2021-07/emisje_z_gleb%20internet.pdf

⁴ Za: International Energy Agency. <https://www.iea.org/countries/poland>

⁵ Wiktor Kotowski (2021). Oszacowanie emisji gazów cieplarnianych z użytkowania gleb organicznych w Polsce oraz potencjału ich redukcji. Fundacja WWF Polska. Link: https://www.wwf.pl/sites/default/files/2021-07/emisje_z_gleb%20internet.pdf

⁶ Ekspertyza „Woda w rolnictwie”, Koalicja Żywa Ziemia, 2020 r.

mocno dotyka gatunki powiązane z krajobrazem rolniczym⁷, za co odpowiada bezpośrednio m.in. intensywna gospodarka rolna. Z drugiej strony gospodarka ta jest ściśle zależna od dostępnych zasobów przyrodniczych, w tym gatunków sprzyjającym uprawom. Aby rozpocząć przywracanie różnorodności biologicznej w gospodarstwie rolnym, na obszary i obiekty sprzyjające dzikim gatunkom powinno zostać przeznaczonych 10–14% powierzchni takiego gospodarstwa⁸. W unijnej strategii na rzecz różnorodności biologicznej założono, że do 2030 r. obszary takie przywrócone zostaną na co najmniej 10% użytków rolnych. Tymczasem w polskim PS dla WPR 2023–2027 przyjęto, że wskaźnik R.34 (zachowanie elementów krajobrazu) zrealizowany zostanie na poziomie zaledwie 0,23%. Wartość ta jest daleka od 10% założonych na poziomie Unii Europejskiej.

W związku z powyższym ostatni projekt PS dla WPR 2023–2027 z dużym prawdopodobieństwem nie tylko nie przyczyni się do osiągnięcia środowiskowych celów unijnego zielonego Ładu, ale może zagrażać stabilności samej gospodarki rolnej, a co za tym idzie – bezpieczeństwu żywnościowemu Europy. Budzi to nasze duże obawy i dlatego apelujemy o:

- przyspieszenie w polskim PS dla WPR 2023–2027 terminu wdrożenia drugiej normy dobrej kultury rolnej dotyczącej ochrony torfowisk i terenów podmokłych na rok 2024;
- rozszerzenie celu obszarowego i budżetu ekoschematu *Retencjonowanie wody na trwałych użytkach zielonych*;
- przywrócenie ekoschematu *Przeznaczenie 7% powierzchni GO w gospodarstwie na obszary nieprodukcyjne* wspierającego obszary nieprodukcyjne do polskiego PS dla WPR 2023–2027 oraz rozszerzenie jego celu obszarowego i budżetu w porównaniu z propozycją z IV wersji PS dla WPR 2023–2027.

Pozostajemy do dyspozycji w razie jakichkolwiek wątpliwości i konieczności udzielenia dodatkowych informacji.

Z poważaniem

w imieniu Koalicji Rolnictwo dla Przyrody

⁷ Np. Wardecki i in. 2021. Monitoring Ptaków Polski w latach 2018–2021. Biuletyn Monitoringu Przyrody 22: 1–80.

⁸ BLI 2020. Chroń przyrodę – chroń rolnictwo. Reforma WPR: Trzy sposoby, by powstrzymać kryzys bioróżnorodności i zmiany klimatyczne. Bird Life International, Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków. https://otop.org.pl/wp-content/uploads/2020/04/BRIEFING_BIRDLIFE_FINAL_PL.pdf

